

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ТА ТИПИ ЗВІТНОСТІ

Макурін А.А.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин і аудиту
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
м. Дніпро, Україна*

Облікові дані сучасних підприємств вносяться до баз даних, які формуються у спеціальному програмному середовищі. Таке програмне середовище може бути встановлено локально, на робочому місці бухгалтера або на платформах «хмарних» обчислень.

Технології штучного інтелекту, які здатні обробляти величезні пласти інформації за досить короткий час, використовуються в різних секторах економіки та мають значні перспективи у бухгалтерському обліку, зокрема, при зборі, обробці та аналізі даних, а також формуванні різних видів звітності. Системи штучного інтелекту для певних розрахунків та аналізу даних вже використовують найбільші аудиторські та фінансові компанії у вигляді програм і мобільних додатків. Наразі такі технології використовуються для вирішення вузького кола завдань, проте спектр їхніх можливостей з кожним роком розширюється [1].

Ще однією тенденцією організації бухгалтерського обліку в умовах шостого технологічного укладу є використання хмарних технологій, під якими розуміється спроектоване та надане у комерційне користування віртуальне програмне середовище, розгорнуте у хмарі на базі обчислювальних потужностей, розміщених у дата-центрах провайдера. Основними категоріями хмарних обчислень є: інформаційні технології як послуга (IT as a service, ITaaS) та програмне забезпечення як послуга (Software as a Service, SaaS) й програмний продукт.

Хмарні технології, зокрема, бухгалтерські SaaS-рішення, не зважаючи на ряд стримуючих факторів (зокрема, висока вартість хмарного програмного забезпечення та проблеми доступу через залежність від наявності мережі Інтернет), набувають значної популярності в Україні (рис. 1).

Хмарні сервіси, пакети програмного забезпечення для цифрового обліку дозволяють входити в систему з будь-якого місця і в будь-який час для відстеження результатів і даних [2].

Рис. 1. Переваги використання хмарних технологій

Зазначене вище потребує розробки організаційно-методичних положень для застосування зазначених технологій з метою вирішення конкретних облікових завдань, зокрема створення віртуальних офісів з відповідними централізованими сховищами первинної й звітної документації [3].

Зі створенням розподіленої бази даних блокчейн та відповідної технології роботи з даними, постало сьогодні питання про її застосування, зокрема, для цілей бухгалтерського обліку та контролю. Ця технологія створена для розширення можливості ведення обліку та підвищення довіри в суспільстві до облікової інформації.

Для користувачів бухгалтерської інформації важливим є забезпечення прозорості. Традиційний фінансовий аналіз базується на оприлюдненні фінансової звітності та проведенні щорічного аудиту. Проте, даний порядок є неефективним для перевірки статей криптоактивів. Вирішити дану проблему можна, взявши за основу стандарт XBRL (в США він є офіційним стандартом складання звітності) [4].

На вітчизняних підприємствах проблемною сферою є дублювання принципів пакетних технологій через неповноцінне використання можливостей діалогової обробки інформації у програмному середовищі. Найпоширенішою стала концепція розподіленої обробки з подальшим об'єднанням інформації, отриманої з окремих робочих місць, для складання зведеної фінансової звітності. Зазначимо, що і до сьогодні для багатьох підприємств зацікавленість до використання засобів

автоматизації управління визначається, перш за все, вирішенням завдань автоматизації процесу складання фінансової звітності. Поява розгалужених мереж, філій, дочірніх підприємств багатьох організацій призвело до виникнення стійкого попиту на так звані корпоративні системи автоматизації, для яких характерна наявність відповідних технологій обробки даних, що дозволяють проводити консолідацію інформації, одержаної від філій і підрозділів, при складанні зведеної фінансової звітності. Автоматизація фінансової звітності досягається здобуткам алгоритму програмного забезпечення.

Значне поширення у світі та в Україні отримали стандарти формування звітності в електронному вигляді – XBRL (eXtensible Business Reporting Markup Language). До основних переваг необхідно зарахувати швидкість і автоматичність формування звіту, спрощення формування консолідованої звітності. Однією з основних переваг є спрощений пошук даних фінансової звітності у мережі Інтернет.

Незабаром фахівці, здатні складати звітність у системі блокчейн, цінуватимуться вище ніж бухгалтери, що працюють з традиційними програмами обліку.

Доцільно розглянути три типи звітності щодо криптоактивів, залежно від інформації, що в ній представлена: критична; важлива; рекомендована.

Критична звітність дозволяє розрахувати ринкову капіталізацію і надати докази того, що організація функціонує. До елементів цієї звітності належать: 1) ідентифікатори на основі блокчейн, які могли б однозначно ідентифікувати об'єкт звітності; 2) блок доказів, необхідних потенційному користувачеві для перевірки звітних даних; 3) поточна кількість токенів (включаючи ті, які можуть бути створені користувачами системи в майбутньому); 4) середньозважена ціна.

Важлива звітність дозволяє зрозуміти поточний стан криптоактивів і порівняти його з іншими аналогами. Її складовими є: 1) поточний стан системи криптоактивів; 2) межа створення нових токенів; 3) грошові потоки криптоактивів (кількість згенерованих токенів, структура винагороди, транзакційні витрати й кількість утилізованих токенів); 4) виконання транзакцій (кількість і обсяг угод); 5) аналітика рахунків власників криптоактивів; 6) швидкість грошового обігу; 7) поточна прибутковість криптоактиву.

Рекомендована звітність необхідна для того, щоб зрозуміти природу криптоактива. Структура транзакцій може охоплювати дані про реєстрацію облікового запису, суми, рентабельності створення активів і транзакцій. Ці параметри необхідні для розуміння того, як мережа працює.

Така звітність значно відрізняється від традиційного формату, такого як паперовий та електронний, який може зчитуватися лише людиною. Цифрову фінансову звітність перевіряє комп'ютерна система, яка унеможливує допущення помилки та виключає людський фактор [5].

Під час розробки такої системи особливу увагу варто приділити таксономії фінансової звітності (перелік статей та основних показників фінансової звітності та її елементів, які необхідно розкрити та показати взаємозв'язок між ними): основна інформація для розкриття, побудова балансу від найменш ліквідних статей до найбільш ліквідних, дотримання рівняння балансу. Окрім того, важливим моментом є надання доступу до фінансової звітності в цифровій формі: така інформація не потребує декодування, а регулятори, фінансові та державні органи, бізнесові системи отримують однакове розуміння про факти господарського життя та зв'язків між ними. Перевага цифрової фінансової звітності полягає у передачі обчислювальній техніці виконання рутинних механічних завдань, які пов'язані зі складанням фінансових звітів. Мова йде не про всі завдання, а лише про ті, які можуть бути ефективно досягнуті за допомогою машин

Список використаних джерел:

1. Sapkota N., Grobys K. Asset market equilibria in cryptocurrency markets: evidence from a study of privacy and non-privacy coins. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. 2021. № 4. P. 280–296.
2. Корнєєва Ю.В. Роль держави у сприянні інвестиціям у розвиток цифрової економіки. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 1. С. 120–134.
3. Мельниченко О.В., Гартінгер Р.О. Роль технології блокчейн у розвитку бухгалтерського обліку та аудиту. *Współpraca Europejska*. 2016. № 7 (14). С. 9–19.
4. Tzouvanas P., Kizys R., Tsend-Ayush B. Momentum trading in cryptocurrencies: short-term returns and diversification benefits. *Economics Letters*. 2019. Vol. 191. 108728. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2019.108728>
5. Makurin A. Problems of displaying transactions with digital assets in accounting. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Economics»*. 2020. 7(2). P. 87–95. DOI: [https://doi.org/10.31339/2313-8114-2020-7\(2\)-87-95](https://doi.org/10.31339/2313-8114-2020-7(2)-87-95)